

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Uw kenmerk
33750-XII/2013D41439

Datum 8 november 2013
Betreft Antwoorden op vragen vaste commissie voor Infra-
structuur en Milieu ter voorbereiding op het WGO water

Geachte voorzitter,

Hierbij doe ik u de antwoorden toekomen op de door uw vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu gestelde vragen (kenmerk: 33750-XII/2013D41439) betreffende: (1) de begrotingsstaten van het ministerie van Infrastructuur en Milieu voor 2014 (33750-XII), voor wat betreft de watergerelateerde artikelen; (2) de begrotingsstaat van het Deltafonds voor 2014 (33750-J); (3) het Deltaprogramma voor 2014 (33750-J-4) en (4) de watergerelateerde projecten in het MIRT-projectenboek (33750-A-4).

**1. Vragen en antwoorden betreffende begrotingsstaat IenM 2014,
voor wat betreft de watergerelateerde artikelen**

Vraag 1

Slaat het niet uitkeren van de prijsbijstelling, waartoe in het begrotingsakkoord is besloten, ook neer bij de waterartikelen op de IenM-begroting? Zo ja, welke gevolgen heeft het?

Antwoord 1

Zoals ik u in antwoord op het verzoek van uw vaste commissie voor IenM over aanvullende informatie ten behoeve van de begrotingsbehandeling onlangs heb geantwoord (kenmerk: IENM/BSK-2013/251490), kan ik u nog niet informeren over het effect van de korting op de prijsbijstelling 2014 op mijn begrotingen.

Vraag 2

Waarom zijn de financiële instrumenten in de begroting uitsluitend globaal omschreven en niet voorzien van beleidsinformatie (indicatoren, kengetallen en P&Q-cijfers), conform de Rijksbegrotingsvoorschriften 2013?

Antwoord 2

Verantwoord Begroten biedt de mogelijkheid om indicatoren, kengetallen en/of P*Q-informatie in de paragraaf Rol en verantwoordelijkheid en/of in de paragraaf Toelichting op de financiële instrumenten op te nemen. In de IenM begroting zijn de indicatoren, kengetallen en/of P*Q-informatie veelal in de paragraaf Rol en verantwoordelijkheid opgenomen, aangezien het beleidsinformatie betreft.

Vraag 3

Kunt u in toekomstige begrotingen de toelichting op de budgetflexibiliteit concreter maken, bijvoorbeeld door concreet per instrument inzicht te geven in de mate waarin de bedragen juridisch verplicht zijn?

Antwoord 3

Op 6 maart 2013 heeft de Minister van Financiën tijdens het Algemeen Overleg over Verantwoord Begroten toegezegd de reden voor de juridische verplichting van de artikelen uitgebreider toe te lichten in de begroting (TK 31865, nr. 50). De nieuwe situatie voor de IenM-begroting is dat ik, naast het percentage juridisch verplicht voor het begrotingsjaar (in de tabel) en kwalitatieve toelichting op het deel niet-juridisch verplicht op artikelniveau, per artikelonderdeel op hoofdlijnen toelicht in hoeverre het budget juridisch verplicht is en waaruit dit bestaat.

Vraag 4

Waarom zijn de gevolgen van het Energieakkoord nog niet opgenomen in de begrotingsartikelen die betrekking hebben op water?

Antwoord 4

Het Energieakkoord heeft geen gevolgen voor de begroting van IenM. Nadere vragen hierover kunt u stellen aan de minister van EZ.

Vraag 5

Wordt dit jaar een minder grote overschrijding van de raming bij de inhuur bij Rijkswaterstaat van externen verwacht dan in 2012 en 2013? Zo ja, waarom?

Antwoord 5

Hierover kan ik nu nog niet met zekerheid een uitspraak doen. In de begroting wordt uitgegaan van een volledig bezette formatie. Op dit moment is er nog steeds sprake van een lagere personele bezetting. Om de productieopgave in de begroting waar te kunnen maken, zal vervangende inhuur op bepaalde plekken in de organisatie noodzakelijk zijn. Hierdoor zullen de inhuurkosten naar verwachting hoger zijn dan begroot. Het beleid is om terughoudend om te gaan met vervangende inhuur.

Vraag 6

Onderkent u de opmerkingen uit het rapport "Kennis maken met decentrale overheden" (Kamerstuk 32660, nr. 58) van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat in de waterwereld een kennislacune ontstaat rond het omgaan met onzekerheden in ruimtelijke plannen? Op welke wijze denkt u bij te dragen aan een oplossing hiervan?

Antwoord 6

Het rapport 'Kennismaken met andere overheden' gaat in op de gevolgen van decentralisatie voor de kennishuishouding in het fysieke domein in brede zin. Ik deel de belangrijkste conclusies van het rapport. Daarom ben ik van plan op basis van de bevindingen uit dit rapport afspraken te maken met de koepels van provincies, gemeenten en waterschappen langs twee lijnen:

- De zorg voor voldoende en valide data voor alle betrokken partijen.
- De wijze waarop decentrale overheden kunnen participeren in de strategische werkprogramma's van kennisinstellingen.

Hierbij wordt invulling gegeven aan de systeemverantwoordelijkheid die het Rijk heeft ten aanzien van de kennisontwikkeling. Er wordt hierbij gezocht naar synergie in de kennisontwikkeling uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid van elke overheid, zowel inhoudelijk als financieel.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 7

Op welke wijze denkt u te bevorderen dat er, een door waterschappen gevraagde, sterkere koppeling van water met ruimtelijke ordening in de kennisprogrammering bij de ontwikkeling van het omgevingsbeleid komt (PBL-rapport pagina 35)?

Antwoord 7

De vraag verwijst naar het eerder genoemde rapport 'Kennis maken met decentrale overheden' van het PBL dat ingaat op de gevolgen van decentralisatie voor de kennishuishouding in het fysieke domein in brede zin. Zoals ook in antwoord 6 gemeld, ben ik op basis van de bevindingen uit dit rapport van plan met de koepels van provincies, gemeenten en waterschappen afspraken te maken langs twee lijnen:

- De zorg voor voldoende en valide data voor alle betrokken partijen.
- De wijze waarop decentrale overheden kunnen participeren in de strategische werkprogramma's van kennisinstellingen. Hierbij wordt gezocht naar synergie uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid, zowel inhoudelijk als financieel.

De door de waterschappen gevraagde sterkere koppeling van water en ruimtelijke ordening in de kennisprogrammering kan hierbij een aandachtspunt zijn. Uitgangspunt is echter wel dat iedere overheid verantwoordelijk blijft voor de eigen kennisbehoefte.

Vraag 8

In welke gevallen vindt besluitvorming over de resterende beleidsruimte in het Deltafonds van circa 275 mln. euro plaats door het zittende kabinet, gezien de stelling in de begroting dat besluitvorming hierover in principe plaatsvindt door een volgend kabinet?

Antwoord 8

In principe is de beleidsruimte gereserveerd voor een volgend kabinet. Bij het Infrastructuurfonds is, n.a.v. de motie Elias/Kuijken de beleidsruimte toegevoegd aan de investeringsruimte voor de huidige bewindspersoon. Indien uw Kamer dit ook voor het Deltafonds zou besluiten, kan de besluitvorming over deze €275 mln. door het zittende kabinet plaatsvinden.

Vraag 9

Kunt u aangeven op welke wijze de kosteneffectieve aanpak voor een goede kwalitatieve toestand van het water nagestreefd wordt? Wat wordt bedoeld met "vooral de agrarische sector krijgt een belangrijke verantwoordelijkheid"?

Antwoord 9

Een kosteneffectieve aanpak voor een goede kwalitatieve toestand van het water wordt enerzijds nagestreefd door in de uitvoering synergie te zoeken tussen verschillende beleidsdoelen. Naast de goede kwalitatieve toestand kan daarbij gedacht worden aan het voorkomen van wateroverlast en het bevorderen van zoetwatervoorziening, maar ook aan natuurdoelen en gebiedskwaliteit. Anderzijds wordt een kosteneffectieve aanpak voor een goede kwalitatieve toestand bewerkstelligd door maximaal gebruik te maken van innovatieve oplossingen.

Uit de stroomgebiedbeheerplannen van 2009 bleek dat de agrarische sector een belangrijke bijdrage levert aan de belasting van watersystemen, die een goede kwalitatieve toestand in de weg staat. De sector zoekt zelf naar oplossingen met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 10

Kunt u aangeven in hoeverre de Deltacommissaris de uitkomsten van de beleidsdoorlichting van artikel 11 van de departementale begrotingsstaat zal betrekken bij het doen van voorstellen voor Deltabeslissingen?

Antwoord 10

De beleidsdoorlichting van artikel 11 is een traject dat losstaat van de Deltabeslissingen. Naar verwachting kan het kabinet deze beslissingen eind 2014 nemen.

Vraag 11

Wordt de evaluatie van het Bestuursakkoord Water van eind 2013 meegenomen in de beleidsdoorlichting van artikel 11 of bij de Deltabeslissingen die de Deltacommissaris in 2014 zal voorstellen?

Antwoord 11

Nee, de resultaten van de evaluatie van het Bestuursakkoord Water (BAW) worden opgenomen in Water in Beeld 2013, dat in mei 2014 uitkomt. Water in Beeld beschrijft de voortgang van de uitvoering van het NWP en het BAW. De evaluatiewerkzaamheden zijn in oktober gestart en zullen onder andere gebaseerd worden op de *benchmarks* van de Unie van Waterschappen, de VNG/Rioned en de Vewin die eind 2013 uitkomen. De evaluatie van het BAW wordt dus niet meegenomen bij beleidsdoorlichting of Deltabeslissingen.

Vraag 12

Betreft de geplande beleidsdoorlichting het gehele begrotingsartikel 11? Worden hierbij ook de HGIS-middelen op dit artikel meegenomen? Zo nee, waar worden deze wel geëvalueerd?

Antwoord 12

De beleidsdoorlichting zal alleen betrekking hebben op het onderdeel Waterveiligheid van artikel 11.

Vraag 13

Waarom heeft het Saneringsproject Ketelmeer vertraging opgelopen?

Antwoord 13

Het gaat hier om het saldo van alle waterkwaliteitsprojecten op artikel 12, te weten saneringen, herstel en inrichtingsprojecten (tezamen KRW), natuurcompensatie Perkpolder, natuurlijker Markermeer/IJmeer en verruiming vaargeul Westerschelde.

De mijlpalen van de projecten worden tijdig gerealiseerd, maar de financiële afwikkeling van de projecten vindt in latere jaren plaats.

Vraag 14

Zijn er naast het Saneringsproject Ketelmeer nog andere projecten die vertraging hebben opgelopen?

Antwoord 14

Behoudens de latere financiële afwikkeling van de bij vraag 13 genoemde projecten, is er op dit moment geen sprake van vertragingen. Mocht er sprake zijn van vertraging waardoor de in de begroting of MIRT projectenboek opgenomen mijlpalen niet worden gehaald, dan wordt u hierover geïnformeerd.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 15

Hoe staat het met de voortgang van het kierbesluit Haringvlietsluis?

Antwoord 15

In mijn opdracht werken het Waterschap Hollandse Delta en Evides Waterbedrijf de thans beschikbare ramingen van benodigde zoetwatermaatregelen uit tot een betrouwbaarheid van 85%. In dit verband hebben in oktober goed bezochte inloopbijeenkomsten in de streek plaatsgevonden, waarbij tracés van maatregelen met grondeigenaren zijn besproken. Ramingen met een betrouwbaarheid van 85% zijn nodig om a) zoetwatermaatregelen voortvarend te realiseren en b) afspraken daarover in een overeenkomst met betrokken partijen vast te leggen. Zoals ik in mijn brief over waterkwaliteit van 20 juni 2013 (TK 27625, nr. 292) heb aangegeven, ben ik voornemens deze overeenkomst in het voorjaar van 2014 te ondertekenen en dan kan ik u ook informeren over de overige stappen die nodig zijn om het Kierbesluit te effectueren.

Vraag 16

Kunt u bevestigen dat de overboeking naar het Deltafonds van middelen voor projecten op het gebied van waterkwaliteit geen enkele invloed heeft op de middelen voor waterveiligheid en zoetwater die al in het Deltafonds zijn opgenomen?

Antwoord 16

Ja, dat kan ik bevestigen. Zoals ik heb aangegeven in het debat met uw Kamer over de wijziging van de Waterwet op 2 oktober 2013 vindt de bekostiging van waterkwaliteitsmaatregelen uit het Deltafonds pas plaats als er middelen zijn toegevoegd en zullen er niet meer waterkwaliteitsmiddelen uit het Deltafonds betaald worden dan er middelen zijn toegevoegd.

Vraag 17

Kunt u aangeven waarom bij de tarieven van het waterschap tweepersoonshuishoudens voor drie vervuilingseenheden worden aangeslagen? Is het voor waterschappen inzichtelijk hoeveel personen zich in een meerpersoonshuishouden bevinden?

Antwoord 17

Huishoudens en bedrijven betalen een zuiveringsheffing waarin de kosten worden omgeslagen die te maken hebben met de zuivering van stedelijk afvalwater door het waterschap. De hoogte van de heffing is gerelateerd aan de omvang van de lozing. Het vaststellen van de hoogte van de heffing gebeurt bij bedrijven en huishoudens op verschillende manieren.

Voor huishoudens biedt de Waterschapswet twee methoden om de hoogte van de heffing te bepalen: op basis van waterverbruik of op basis van een forfait. Het waterschapsbestuur dient zijn keuze bij verordening vast te leggen. De optie "afrekenen op basis van waterverbruik" is betrekkelijk nieuw en wordt bij mijn weten door geen enkel waterschap toegepast. Ter beperking van de perceptiekosten (de kosten om de heffing vast te stellen en te innen) kiezen

waterschappen voor de forfaitaire methode, ook al geeft deze minder nauwkeurig de relatie tussen daadwerkelijke omvang van de lozing en te betalen heffing. Een huishouden wordt aangeslagen voor drie vervuilingseenheden. Dit is in de wet vastgelegd omwille van uniformiteit en transparantie. Alleen voor eenpersoonshuishoudens is een uitzondering gemaakt, omdat hun daadwerkelijke lozing te zeer afwijkt van het gemiddelde meerpersoonshuishouden. De eenpersoonshuishoudens betalen daarom voor 1 vervuilingseenheid. Het zou meer kostenverhogend werken als een verdere differentiatie zou worden gemaakt (dus naar twee, drie, vier en vijf- etc. persoonshuishoudens). Daarom is hier niet voor gekozen. Het getal van 3 vervuilingseenheden komt overeen met de gemiddelde woningbezetting van een meerpersoonshuishouden. Het waterschap houdt zelf niet bij hoeveel personen er op een adres wonen, maar kan gebruik maken van de GBA-gegevens.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 18

Hoe verhoudt de Rijksstructuurvisie Wind op Zee zich tot de te intensiveren samenwerking met de buurlanden over de ruimtelijke inrichting van de Noordzee? Is het mogelijk dat de eerste ingevolge de geïntensiveerde samenwerking nog veranderd moet worden?

Antwoord 18

De samenwerking met de buurlanden ten aanzien van de ruimtelijke inrichting van de zee wordt de laatste jaren geïntensiveerd. Kennis over onderwerpen als het mariene ecosysteem en *Blue Growth* wordt uitgewisseld. De buurlanden informeren elkaar bovendien vroegtijdig over ruimtelijke planvorming op zee, waaronder die voor windenergie. Over de mogelijkheden voor internationale samenwerking aangaande hernieuwbare energie is uw Kamer geïnformeerd door de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie op 24 mei 2012 (TK 31239 nr. 137).

Met de rijksstructuurvisie Windenergie op Zee wordt invulling gegeven aan de in het Nationaal Waterplan geformuleerde zoekopdracht om binnen de gebieden Hollandse Kust en ten noorden van de Waddeneilanden ruimte te vinden voor windenergie. Met deze planologische procedures worden de ruimtelijke voorwaarden geschapen om over te gaan tot de realisatie van windenergie op zee. Zodra het formele inspraakproces voor de ontwerp- rijksstructuurvisie Windenergie op Zee van start gaat, zullen ook de buurlanden in de gelegenheid worden gesteld te reageren. Hun reacties zullen worden meegenomen bij de uiteindelijke vaststelling van de structuurvisie. Op basis van overleg met de buurlanden tot nu toe, heb ik geen aanleiding te veronderstellen dat de rijksstructuurvisie na internationale consultatie grote wijzigingen zal moeten ondergaan.

Vraag 19

Hoe staat het met de studies die worden uitgevoerd naar de waterveiligheidsnormering? Wanneer zijn de uitkomsten daarvan bekend en worden ze meegenomen in de volgende Deltabeslissingen?

Antwoord 19

De kennisbasis voor het nieuwe waterveiligheidsbeleid is gelegd met de WV21 MKBA en de WV21 slachtofferstudies (29 november 2011, TK 31710 Deltaprogramma, nr. 22). Binnen het Deltaprogramma vinden vervolgstudies plaats, o.a. naar aanleiding van de Aprilbrief over de verbetering van de normering voor waterveiligheid (33400-J-19). Deze zullen de komende maanden

worden afgerond en vrijgegeven na kwaliteitsborging door het Expertisenetwerk Waterveiligheid. De uitkomsten ervan worden betrokken bij de totstandkoming van de Deltabeslissingen.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 20

Hoeveel budget is er beschikbaar voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water en waar is dit in de begroting opgenomen?

Antwoord 20

Voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water is er in de periode 2013-2018 € 260 mln. beschikbaar. Dit budget is in de begroting opgenomen onder het Verbeterprogramma Waterkwaliteit Rijkswateren op artikel 12.01 Waterkwaliteit.

Vraag 21

Welke aanpassingen heeft u in de begroting doorgevoerd ten opzichte van de ontwerpbegroting 2014 naar aanleiding van de constatering van het Planbureau van de Leefomgeving dat 30% (en met het natuurpact 35%) van de doelen van de Kaderrichtlijn Water zal worden gehaald in 2027?

Antwoord 21

In de begroting heb ik geen aanpassingen doorgevoerd ten opzichte van de ontwerpbegroting 2014 naar aanleiding van bovengenoemde constatering van het PBL. Voor wat betreft het doelbereik, verwijs ik naar het antwoord op vraag 23.

Vraag 22

Welk budget is nodig om de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027 te halen?

Antwoord 22

In de stroomgebiedbeheerplannen van 2009 is aangegeven dat de totale investeringskosten voor aanvullende KRW maatregelen voor de periode 2010-2015 €2,2 mld. bedragen. Verder is ingeschat dat er van 2016-2027 nog eens totaal €2,0 mld. benodigd is, dus voor uitgaven voor niet-rijkswateren en rijkswateren. Momenteel wordt die raming opnieuw bekeken in het kader van de actualisatie van de stroomgebiedbeheerplannen die in 2015 worden afgerond. Deze bedragen zijn aanvullend op het generiek beleid, zoals dat voortvloeit uit de Nitraatrichtlijn (Nitraat-Actieprogramma's), de Richtlijn Behandeling Stedelijk Afvalwater (reguliere waterzuivering) en de Richtlijn Gewasbeschermingsmiddelen.

Vraag 23

Kunt u bevestigen dat we met het huidige beleid de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027 niet zullen halen?

Antwoord 23

Met het huidige beleid zullen de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027 heel dichtbij worden gebracht. De kwaliteit van veel van ons oppervlakte- en grondwater is nu al goed voor de meeste gebruiksfuncties. Dit onderschrijft het Planbureau voor de Leefomgeving in het rapport "Evaluatie van het waterkwaliteitsbeleid". De kwaliteit wordt ook beter. Met de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen van 2009 zetten we een belangrijke stap naar verdere verbetering. Die uitvoering is in grote lijnen op schema (zie Water in Beeld 2012).

De Europese Commissie heeft bepaald dat het slechtste resultaat van de beoordeling van vele stoffen en biologische parameters maatgevend is voor de algehele toestand van waterlichamen: one out all out. Het Planbureau van de Leefomgeving hanteert deze methode ook. De Commissie heeft erkend dat hiermee een zeer negatief beeld van de toestand blijft bestaan. In Nederland zou volgens de Europese methode ongeveer 1% van de waterlichamen in de goede toestand zijn. Maar tegelijkertijd voldeed in 2009 een derde van de oppervlaktewaterlichamen aan de biologische graadmeter voor vermessing. En in 2009 is in het oppervlaktewater voor 99% van de metingen van chemische stoffen uit de richtlijn Prioritaire Stoffen voldaan. Op initiatief van Nederland wordt in Europees verband gewerkt aan graadmeters die een representatiever beeld van de toestand geven en ook de verbetering van die toestand zichtbaar maken. Er zijn echter nog wel degelijk opgaven; die zijn specifiek en regionaal en vragen om adequate generieke maatregelen en gebiedsgerichte aanvullende maatregelen. Met de actualisatie van de stroomgebiedbeheerplannen in 2015 wordt een volgende stap gezet. Er worden aanvullende maatregelen getroffen en er wordt ingeschat hoe de toestand zich zal ontwikkelen op weg naar 2027. Daarna is er in 2021 nog een moment om met extra maatregelen bij te sturen. Ik sluit echter niet uit dat doelbereik voor bepaalde stoffen niet mogelijk is. Zo zijn er chemische stoffen die zeer langzaam vrijkomen uit bodems. Mijn ambitie is om de doelen van de KRW te realiseren. Schoon en ecologisch gezond water draagt ook bij aan de doelen voor natuur, de Noordzee en de richtlijnen voor Zwem- en Drinkwater.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 24

Welke aanpassingen van het beleid zijn nodig om de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027 wél te halen?

Antwoord 24

Zie het antwoord op vraag 23.

Vraag 25

Welke tussendoelen voor de Kaderrichtlijn Water stelt u om de voortgang te monitoren, en voor welke jaren?

Antwoord 25

Zie het antwoord op vraag 23.

Vraag 26

Wanneer wordt de Bestrijdingsmiddelenatlas weer geüpdatet met recentere cijfers dan 2011?

Antwoord 26

Dit najaar wordt de Bestrijdingsmiddelenatlas geüpdatet met meetcijfers over 2012, eind december zal dit zijn afgerond.

Vraag 27

Kunt u aangeven hoeveel procent van de Nederlandse oppervlaktewateren concentraties bestrijdingsmiddelen bevatten die boven de gestelde normen zijn?

Antwoord 27

In 2012 zijn in 41 KRW-waterlichamen (= 6%) op de KRW-meetlocaties één of meer bestrijdingsmiddelen gevonden in concentraties boven de gestelde KRW

waterkwaliteitsnormen. In 2009 was dit nog in 83 KRW-waterlichamen (= 11%) het geval. In klein regionaal oppervlaktewater, dat hoofdzakelijk door de landbouw wordt beïnvloed, worden hogere overschrijdingspercentages gemeten. Dit is met name het geval in de regio's Rijnland en Delfland.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 28

Welke probleemstoffen veroorzaken het lage voorspelde doelbereik van de Kaderrichtlijn Water en welke sectoren zijn de grootste vervuilers?

Antwoord 28

In de stroomgebiedbeheerplannen van 2009 is aangegeven dat stikstof, fosfaat, bestrijdingsmiddelen, PAK's (polycyclische aromaten) en zware metalen de belangrijkste verontreinigende stoffen zijn. De meeste stoffen zijn afkomstig van diffuse bronnen. De belangrijkste diffuse bronnen zijn het gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen in de landbouw en gebruik van bestrijdingsmiddelen op verhard oppervlak. Ook de afspoeling van het vuil van wegen en uitlaatgassen van het verkeer hebben invloed op de kwaliteit van water. De verontreiniging door puntbronnen is de afgelopen decennia sterk gedaald door regelgeving en maatregelen. Toch zorgen gezuiverde lozingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties en industrieën en de overstort van ongezuiverd water uit rioolstelsels nog steeds voor verontreinigingen. Naast stoffen is onvoldoende compensatie van de onnatuurlijke inrichting van veel watersystemen een oorzaak van het lage doelbereik.

Vraag 29

Hoeveel budget is beschikbaar voor de waterkwaliteit van niet-Rijkswateren?

Antwoord 29

In het antwoord op vraag 22 is ingegaan op de totale investeringskosten van aanvullende KRW maatregelen. Ongeveer driekwart heeft betrekking op niet-Rijkswateren. Voor de periode 2010-2015 worden de meeste uitgaven dus gedaan door de regionale overheden. De omvang van de uitgaven voor de periode na 2016 is het resultaat van een afweging die wordt gemaakt door die regionale overheden. Met de stroomgebiedbeheerplannen van 2015 zal duidelijk worden hoeveel budget beschikbaar wordt gesteld door de mede-overheden voor de investeringen in aanvullende KRW maatregelen van niet-Rijkswateren.

Vraag 30

Is het waar dat de waterschappen de verantwoordelijkheid dragen voor de waterkwaliteit in niet-Rijkswateren en de gemeenten in gemeentelijke wateren? Hoe houdt u toezicht op het bereiken van de doelen van de Kaderrichtlijn Water in die wateren?

Antwoord 30

In het Bestuursakkoord Water uit 2011 is aangegeven: "Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het rioleringsbeheer en hebben de zorgplicht voor overtollig hemelwater, afvalwater en grondwater in de bebouwde omgeving." En: "De waterschappen hebben de zorg voor het regionale waterbeheer en de zuivering van stedelijk afvalwater."

Toezicht op het bereiken van de doelen van de Kaderrichtlijn Water in die wateren vindt plaats via de informatie die deze partijen op grond van het Waterbesluit aan het Rijk verstrekken. Daarnaast vindt regelmatig overleg plaats met de partijen via de Stuurgroep Water en is het Rijk vertegenwoordigd bij de Regionale

Bestuurlijke Overleggen per deelstroomgebied.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 31

Hebben de waterschappen en gemeenten de benodigde middelen, zowel financieel als juridisch, om de doelen van de Kaderrichtlijn Water, een Rijksverantwoordelijkheid, te halen?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 31

De realisatie van de doelen van de Kaderrichtlijn Water, schoon en ecologisch gezond water voor duurzaam gebruik, is niet een verantwoordelijkheid van het Rijk alleen, maar van overheden samen. Om die reden wordt intensief samengewerkt. Het Rijk legt verantwoording af aan de Europese Commissie. Voor de benodigde middelen verwijst ik naar het antwoord op vraag 29.

Vraag 32

Welke mogelijkheden hebben de waterschappen om uit- en afspoeling van nutriënten vanuit de landbouw te voorkomen?

Antwoord 32

Waterschappen kunnen via maatwerkvoorschriften aanvullende eisen stellen bovenop de verplichtingen van het generieke mestbeleid en verplichtingen van het Activiteitenbesluit, om emissies van nutriënten naar het oppervlaktewater als gevolg van uit- en afspoeling van nutriënten vanuit de landbouw te voorkomen. In de praktijk worden aanvullende maatregelen bij agrarische ondernemers alleen in overleg en op basis van breed draagvlak overeengekomen. Ondermeer via het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer – een initiatief van LTO Nederland – werken agrarische bedrijven samen met waterschappen en soms ook andere partijen als provincies, drinkwaterbedrijven en natuurorganisaties, gezamenlijk aan het realiseren van wateropgaven. Bij de realisatie van maatregelen wordt veelal gebruik gemaakt van middelen die via het Ministerie van Economische Zaken en provincies beschikbaar zijn gesteld in het kader van het Plattelandoontwikkelingsprogramma.

Vraag 33

Welke mogelijkheden hebben waterschappen om te voorkomen dat gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlakte terecht komen?

Antwoord 33

Waterschappen kunnen via maatwerkvoorschriften aanvullende eisen stellen bovenop de verplichtingen van het generieke beleid voor gewasbeschermingsmiddelen die voortvloeien uit het toelatingsbeleid en de 2^e Nota duurzame gewasbescherming. In de praktijk worden aanvullende maatregelen voor gewasbeschermingsmiddelen in overleg en op basis van breed draagvlak overeengekomen. Ook hier levert de aanpak via ondermeer het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer een bijdrage. Zie ook het antwoord op vraag 32.

Vraag 34

Waar komt de 100 mln. euro voor de opgave van de Kaderrichtlijn Water precies vandaan? Waar was het oorspronkelijk voor ingeboekt? Heeft deze wijziging invloed op de investeringsruimte of mogelijkheden van het Infrastructuurfonds? Waarom is het geld vanuit het Infrastructuurfonds via het Deltafonds overgeboekt?

Antwoord 34

De €100 mln. voor de opgave van de Kaderrichtlijn Water komt uit de resterende programmaruimte op het IF artikel 18.11. Via de begroting IF 2013 heb ik u geïnformeerd over de toevoeging vanuit HXII van €372 mln. aan de programmaruimte IF. Op basis van de omvang van de verschillende IenM begrotingen bedroeg het aandeel van het IF hierin €272 mln. Dit bedrag is betrokken bij de invulling van de bezuinigingen op het IF. Het restant van €100 mln. betrof het relatief aandeel van HXII en DF. Daar is nu een invulling voor gevonden. In mijn brief van 13 februari 2013 (TK 33400 A, nr. 48) over de invulling van de bezuinigingen op het Infrafonds is dit bedrag niet betrokken. De resterende programmaruimte op het IF artikel 18.11 wordt met een budgetneutrale kasschuif via het Deltafonds overgeboekt omdat deze middelen in het Infrafonds niet in dezelfde periode staan (2017-2021) als de periode waarin deze middelen voor de projecten op het gebied van waterkwaliteit benodigd zijn (2016-2018).

Vraag 35

Waar wordt de 100 mln. euro voor de opgave van de Kaderrichtlijn Water precies aan uitgegeven? Wilt u dit uitsplitsen per project?

Antwoord 35

De €100 mln. voor de opgave van de KRW wordt uitgegeven aan concrete inrichtingsmaatregelen in de Rijkswateren. Het gaat bijvoorbeeld om nevengeulen, vistrappen en natuurvriendelijke oevers. Als onderdeel van de actualisatie van de stroomgebiedbeheerplannen 2015 werkt Rijkswaterstaat momenteel aan een voorstel voor de meest kosteneffectieve maatregelen. In dit voorstel wordt per project duidelijk wanneer de ontwerpplannen gereed zijn. Het ontwerp van het Beheer- en Ontwikkelplan van de Rijkswateren zal op 22 december 2014 ter inzage worden gelegd.

Vraag 36

Wat bedoelt u met "meer structureel dekken" van de Kaderrichtlijn Water-opgave in de begroting van 2015? In welke beleidsartikelen zal de structurele dekking worden gevonden?

Antwoord 36

Met "meer structureel dekken" bedoel ik dat er in de periode 2016-2027 voldoende budget voor de Kaderrichtlijn Wateropgave wordt gevonden om te kunnen streven naar schoon en ecologisch gezond water voor duurzaam gebruik en om ook te kunnen voldoen aan de doelen van de Europese richtlijnen. Voor de structurele dekking kijk ik IenM breed naar de begroting. Voor het Deltafonds geldt dat er niet meer waterkwaliteitsmaatregelen uit het Deltafonds zullen worden betaald dan er middelen zijn toegevoegd.

Vraag 37

Wat verklaart de veel lagere budgetten voor waterkwaliteit in 2015-2018 in vergelijking tot 2014?

Antwoord 37

In 2014 zijn hogere uitgaven voorzien om er voor te zorgen dat het maatregelenpakket voor de eerste planperiode grotendeels in 2015 uitgevoerd zal zijn. Vanaf 2016 is voor het nieuwe maatregelenpakket voorlopig €100 mln.

beschikbaar. Zie ook het antwoord op vraag 34.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 38

Op welke wijze wordt er invulling gegeven aan het Verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan (het OSPAR-verdrag) met betrekking tot het voorkomen van nadelige effecten van menselijke activiteiten op het mariene ecosysteem?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 38

Het OSPAR verdrag heeft als doel de mariene ecosystemen in de Noordoost Atlantische Oceaan te beschermen, en waar mogelijk gebieden te herstellen, door verontreiniging en nadelige effecten van activiteiten tegen te gaan. Hiertoe stelt OSPAR besluiten en aanbevelingen op die door Nederland als verdragspartij worden geïmplementeerd. Om verder verlies van biodiversiteit tegen te gaan heeft Nederland onze onder de Vogel en Habitat Richtlijn beschermde mariene gebieden aangemeld als onderdeel van het OSPAR netwerk en geven wij invulling aan de OSPAR aanbevelingen ter bescherming van bedreigde soorten. In lijn met OSPAR afspraken wordt verontreiniging tegengegaan door emissies van gevaarlijke en eutrofiënde stoffen naar het mariene milieu (onder andere door voorschriften voor de olie en gas offshore industrie en uitvoering van de Kaderrichtlijn Water) steeds verder te verminderen. In het kader van de OSPAR aanbevelingen voor integraal beheer van menselijke activiteiten werkt Nederland bijvoorbeeld mee aan het opzetten van een regionaal actieplan voor het terugdringen van zwerfvuil in zee. Nederland zet zich ook actief in om binnen OSPAR internationale afstemming en samenwerking gericht op het behalen van de Goede Milieutoestand onder de Kaderrichtlijn Marien te faciliteren en coördineren.

Vraag 39

Worden de nadelige effecten van visserij op het mariene ecosysteem in het kader van OSPAR gemonitord, gezoneerd of gesaneerd? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 39

Als onderdeel van het monitoren en beoordelen van de gevolgen van menselijke activiteiten op het mariene ecosysteem brengt OSPAR ook de effecten van visserij in kaart. In het OSPAR Quality Status Report van 2010 zijn deze uitvoerig beschreven en is aangegeven welke maatregelen OSPAR voorstelt om de visserij duurzamer te maken.

OSPAR heeft niet het mandaat om internationale maatregelen te nemen op het gebied van visserij. De OSPAR Commissie brengt deze problematiek en de mogelijke oplossingen wel actief onder de aandacht van de competente autoriteiten.

Vraag 40

Worden er al maatregelen genomen om het aangetaste zeegebied als gevolg van overbevissing en andere menselijke activiteiten te herstellen? Zo ja, op welke wijze, hoeveel geld is daarvoor beschikbaar en waar is dit in de begroting opgenomen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 40

Waar visbestanden door de visserij onder druk staan worden in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) maatregelen genomen om het bestand in staat te stellen zich te herstellen. In de Noordzee en Noordwestelijke wateren

waar de Nederlandse vloot vooral actief is, wordt hiervoor veelal een combinatie van TACs/quota en technische maatregelen aan netten en motorvermogen toegepast. Eventueel worden voor de niet-EU-wateren landen derde landen-akkoorden gesloten.

Daarnaast worden in het kader van Natura 2000 sommige gebieden gesloten of beperkt toegankelijk voor de visserij en andere versturende activiteiten, zoals zandwinning of recreatie. Het gaat hierbij om de Noordzeekustzone, de Vlake van de Raan, de Voordelta, Doggersbank en Klaverbank. De sluiting is niet gericht op het tegengaan van overbevissing, maar om bodemverstoring door bodemberoerende visserij/zandwinning te minimaliseren, of om verstoring van zeevogels tegen te gaan. De sluiting/toegangsbeperking van de gebieden wordt in de kustzone gebieden geregeld in een toegangsbeperkingsbesluit, daarbuiten is dit de bevoegdheid van de Europese Commissie onder het GVB.

Er wordt op de begroting van het ministerie van EZ geld beschikbaar gesteld voor controle en handhaving van de maatregelen, en onderzoek en monitoring van de visbestanden met cofinanciering van de Europese Commissie. Via het Europees Visserijfonds worden extra middelen beschikbaar gesteld voor innovatie en verduurzaming van de visserijsector, zoals selectievere vismethodes.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 41

Is er zicht op de toestand van het marine ecosysteem en hoe verhoudt die zich tot de gewenste toestand in het kader van OSPAR? Welke inspanningen zouden nog geleverd moeten worden om de gewenste toestand te bereiken en op welke wijze zal het kabinet dit gaan uitvoeren? Hoeveel geld is daarvoor beschikbaar?

Antwoord 41

Uw Kamer is in oktober 2012 over de toestand van het mariene ecosysteem geïnformeerd via de Mariene Strategie voor het Nederlandse deel van de Noordzee 2012-2020, Deel 1, ter uitwerking van de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM). Mariene Strategie Deel 1 is door uw Kamer behandeld in het AO Noordzee en Wadden van 24 april 2013. In de Mariene Strategie Deel 1 is een initiële beoordeling gegeven van de huidige toestand van het mariene ecosysteem van de Noordzee en de verwachte toestand in 2020, gerelateerd aan de doelstellingen en ambities van bestaande beleidskaders zoals EU-richtlijnen en verdragen als OSPAR. Hieruit volgend worden waar nodig, aanvullend op het bestaande beleid, maatregelen geformuleerd die nodig zijn om de goede milieutoestand te bereiken. Deze richten zich op bodembescherming op het Friese Front en de Centrale Oestergronden, verdere verduurzaming van visserij in het kader van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en het terugdringen van zwerfvuil op zee waaronder (micro)plastics. Daarnaast is een kennisagenda geformuleerd op het gebied van indicatoren voor het monitoren van het mariene ecosysteem, zwerfvuil, onderwatergeluid en cumulatie van effecten. Voor de aanvullende beleids- en kennisopgaven is in de periode 2012-2020 € 26 mln. beschikbaar, gedekt uit de lopende begroting van de ministeries van IenM en EZ.

Vraag 42

Welk deel van het verbeterprogramma kwaliteit Rijkswateren is getemporeerd? Wat betekent dit voor het halen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water?

Antwoord 42

Ik verwijs voor het antwoord naar de brief van 15 april 2011 aan uw Kamer (TK 27625, nr. 189).

Vraag 43

Wat is de invloed van het wisselende natuurbeleid op de uitvoering van het Synergieprogramma Kaderrichtlijn Water?

Antwoord 43

Ook in 2012 is voortgang geboekt met het realiseren van maatregelen uit het Synergieprogramma KRW. Desondanks is de verwachting dat niet alle in 2009 voorgenomen maatregelen uiterlijk in 2015 zullen zijn gerealiseerd. Oorzaken hiervan zijn vertraging bij grondverwerving die mogelijk mede een gevolg is van onduidelijkheid over de gevolgen van decentralisatie van het natuurbeleid en de herijking van de Ecologische Hoofdstructuur. Aangezien het Synergieprogramma KRW voor de landelijke projecten per december 2012 is gedecentraliseerd conform de afspraken uit het Natuurakkoord is er geen landelijk beeld over de invloed van het wisselend natuurbeleid op de uitvoering van de hierbij betrokken projecten. De Stedelijke Synergieprojecten KRW (aparte regeling) zijn veelal minder intensief met het natuurbeleid verbonden en verlopen conform de planning.

Vraag 44

Hoe gaat u uitvoering geven aan de motie-Ouwehand op Kamerstuk 27625, nr. 293?

Antwoord 44

Deze motie verzoekt de regering, zorg te dragen voor het halen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. De wijze waarop ik het halen van de doelstellingen vorm wil geven is beschreven in de beantwoording van vraag 23. Daarmee geef ik gevolg aan het gestelde in de motie en beschouw ik deze als afgedaan.

Vraag 45

Hoe gaat u uitvoering geven aan de motie-Ouwehand op Kamerstuk 27625, nr. 294?

Antwoord 45

Niet-prioritaire verontreinigende stoffen worden meegenomen bij en maken onderdeel uit van de beoordeling van de ecologische toestand van oppervlaktewateren. Met de motie wordt dus al rekening gehouden.

Vraag 46

Hoe is het bedrag van 1,7 mln. euro dat vanuit het artikel Waterkwaliteit wordt besteed aan projecten in Caribisch Nederland opgebouwd?

Antwoord 46

Binnen de begroting van IenM is in de periode 2012-2015 ruim €30 mln. beschikbaar gesteld voor renovatie luchthaven (€25 mln.) en de maritieme incidentenorganisatie (€ 5 mln.) op de BES-eilanden. Vanuit artikel 11 'waterkwantiteit' is door diverse herschikkingen in 2013 €1,723 mln. bijgedragen aan de totale kosten. Vanuit artikel 12 waterkwaliteit is €0,3 mln. bijgedragen aan de totale kosten.

Vraag 47

Kunt u een uitgebreidere en duidelijkere toelichting geven op de mutaties in beleidsartikel 26.02 ad.5 KRW?

Antwoord 47

De resterende programmaruimte op het IF artikel 18.11 wordt met een kasschuif via het Deltafonds overgeboekt omdat deze middelen niet in dezelfde periode staan (2017-2021) als de periode waarin deze middelen voor de projecten op het gebied van waterkwaliteit benodigd zijn (2016-2018). Zie ook het antwoord op vraag 34.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 48

Kunt u aangeven welke maatregelen u van plan bent te nemen om de zandhonger in de Oosterschelde te keren?

Antwoord 48

Conform de lopende MIRT-verkenning kunnen de effecten van de zandhonger in de Oosterschelde worden bestreden met zandsuppleties, te beginnen bij de Roggenplaat. De kosten voor de aanpak van de Roggenplaat zijn geraamd op ruim 12 miljoen euro. Momenteel is hiervoor geen geld gereserveerd op de rijksbegroting.

De zandhonger van de Oosterschelde vormt door de aantasting van de intergetijdengebieden een bedreiging voor de natuur- en landschapswaarde en de recreatieve waarde van het gebied. Op langere termijn kan ook de waterveiligheid in het geding zijn, omdat intergetijdengebieden op natuurlijke wijze de golfaanval op de dijken dempen. De komende decennia zijn de dijken langs de Oosterschelde nog voldoende robuust.

Vanwege de diversiteit aan belangen en betrokken partijen is op verzoek van de provincie Zeeland in het Bestuurlijk Overleg MIRT Zuidwestelijke Delta van 31 oktober 2013 afgesproken dat provincie, Natuurmonumenten, Nationaal Park Oosterschelde en de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken gezamenlijk een financieringsvoorstel uitwerken voor de aanpak van de Roggenplaat. Dit voorstel wordt uiterlijk in het Bestuurlijk Overleg MIRT Zuidwestelijke Delta van 2014 betrokken bij de besluitvorming over het vervolg van de aanpak van de zandhonger in de Oosterschelde.

2. Vragen en antwoorden begrotingsstaat Deltafonds 2014 (33750-J)

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Waarom zijn de gevolgen van het Energieakkoord nog niet opgenomen in het Deltafonds?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 1

Ik verwijs hierbij naar antwoord 4 van de vragen betreffende de begrotingsstaat IenM 2014.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoeveel geld nu beschikbaar is voor zoetwater in het Deltafonds?

Antwoord 2

In de ontwerpbegroting 2014 is voor zoetwater in het Deltafonds op de artikelonderdelen overige investeringen zoetwatervoorziening (artikel 02.02) en studiekosten zoetwatervoorziening (artikel 02.03) in de periode 2014-2028 totaal € 114,3 mln. beschikbaar.

Vraag 3

Kunt u aangegeven hoe het artikel waterkwaliteit geïntegreerd gaat worden in het Deltafonds?

Antwoord 3

Voor waterkwaliteit zal ik in het Deltafonds een separaat artikel creëren. Op deze wijze is er binnen het Deltafonds maximale transparantie tussen de budgetten voor waterveiligheid, zoetwater en waterkwaliteit.

Vraag 4

Hoe komt het amendement-Jacobi op de wijziging van de Waterwet (Kamerstuk 33503, nr. 8) tot uitdrukking in de begroting?

Antwoord 4

Zie het antwoord op vraag 3.

Vraag 5

Wordt het amendement-Jacobi volledig budgetneutraal voor zowel waterveiligheid als waterkwaliteit uitgevoerd? Zo ja, welke garantie is er dat dit in de toekomst ook gebeurt? Zo nee, waar wordt geld afgehaald of bijgezet?

Antwoord 5

Tijdens de plenaire behandeling van de wijziging Waterwet van 2 oktober 2013 heb ik aangegeven dat er niet meer waterkwaliteitsmaatregelen uit het Deltafonds worden betaald dan dat er additionele financiering beschikbaar is. Dus dat betekent dat ik het amendement-Jacobi budgetneutraal voor waterveiligheid en zoetwater uitvoer.

Voor waterkwaliteit zijn vanaf 2016 onvoldoende middelen beschikbaar als gevolg van eerdere bezuinigingen in het Regeerakkoord Rutte 1. In de ontwerpbegroting HXII 2014 heb ik al €100 mln. budget toegevoegd aan waterkwaliteit vanuit het Infrafonds voor de periode 2016-2018. Op dit moment zoek ik IenM-breed naar dekking van de waterkwaliteitsopgave tot en met 2027 en indien ik daar in slaag, zal ik het resterende budget in de ontwerpbegroting 2015 opnemen.

Vraag 6

Worden bij toekomstige begrotingen de waterveiligheids- en waterkwaliteitsartikelen nog steeds wel duidelijk onderscheiden zodat het te zien is wanneer budget van de ene taakstelling naar de andere wordt overgeheveld?

Antwoord 6

Ja. Zie ook antwoord op vraag 3.

Vraag 7

Verschilt het amendement-Jacobi van de manier waarop de minister zelf van plan was om waterkwaliteit over te hevelen naar het Deltafonds? Zo ja, hoe? En worden er nog aanvullende maatregelen genomen?

Antwoord 7

Het antwoord op deze vraag is nee.

Vraag 8

Gaat de overgang van het onderdeel waterkwaliteit van de departementale begroting naar het Deltafonds gepaard met beleidswijzigingen (anders dan de overgang)? Zo ja, welke? Kunt u een onderbouwing geven van de keuze voor deze wijzigingen? Op welke wijze wordt de Kamer daarin betrokken?

Antwoord 8

Op dit moment zijn geen beleidswijzigingen voorzien met de overgang. Dit laat onverlet dat die er wel kunnen zijn (zie antwoord op vraag 23 HXII). Uw Kamer wordt hierin op de gebruikelijke manier betrokken.

Vraag 9

Wordt bij het beperken van de gevolgen van een overstroming, door te zorgen dat met name de rampenbeheersing op orde is, ook actief nagedacht over hoe slachtoffers voorkomen kunnen worden zonder dat daarvoor dijken moeten worden opgehoogd of andere ruimtelijke maatregelen genomen dienen te worden?

Antwoord 9

Ja, in het kader van het Deltaprogramma wordt gekeken naar slimme combinaties van preventie, ruimtelijke inrichting en rampenbeheersing.

Vraag 10

Kunt u een nadere toelichting geven op de kasschuif voor de financieringsbehoefte van de Kaderrichtlijn Water?

Antwoord 10

Zie ook vraag 34 HXII. De €100 mln. die is toegevoegd aan de KRW is afkomstig uit het Infrastructuurfonds artikel 18.11. Op het IF waren deze middelen beschikbaar in de jaren 2017-2021, terwijl deze voor de KRW nodig waren in de jaren 2016-2018. Met een (voor het Deltafonds budgetneutrale) kasschuif op het Deltafonds was het mogelijk om deze middelen toch in de juiste jaren beschikbaar te krijgen voor de KRW. Dit is in de OB2014 van het Deltafonds terug te vinden bij de Begroting op hoofdlijnen (post 1, blz. 7) en in de verdiepingsbijlage, waarin de afzonderlijke mutaties t/m 2028 op artikelonderdeel inzichtelijk zijn gemaakt. Het gaat hier om mutatie 10 toegelicht op p. 51.

Vraag 11

Kunt u aangeven of de economische risico's en schade van waterschaarste op nationaal niveau goed in kaart zijn gebracht? Zo ja, hoe ziet dat eruit? Zo nee, waarom niet en wanneer wordt dat wel gedaan?

Antwoord 11

Zie het antwoord op vraag 31 van het onderdeel vragen betreffende het Deltaprogramma.

Vraag 12

Waarom is het project 'Marker Wadden' niet begroot onder artikel 4, gezien het feit dat het project tot doel heeft het voldoen aan Natura2000-eisen?

Antwoord 12

De IenM-gelden voor de Marker Wadden zijn afkomstig uit meevallers bij twee aflopende artikel-2-projecten. Bij Najaarsnota zal de bijdrage voor de Marker Wadden van EZ naar artikel 4 (experimenteerartikel) worden overgeheveld. Omdat er een sterke voorkeur bestaat - uit oogpunt van transparantie - om een (integraal) project op één artikel integraal te verantwoorden, zal de IenM-bijdrage ook overgeboekt worden naar artikel 4.

Vraag 13

Kunt u uitleggen waarom het budget in 2014 voor het garanderen van de waterveiligheid met betrekking tot de kustlijn met circa 22 mln. euro is gestegen ten opzichte van 2013?

Antwoord 13

Jaarlijks wordt gemiddeld 12 mln. m3 zand gestort om de basiskustlijn te handhaven. Daar is € 66 mln. per jaar voor nodig. Bij Voorjaarsnota 2013 is in het kader van het op orde krijgen van het budget voor het totale Beheer en Onderhoud van Rijkswaterstaat (zie ook bijlage 4.2 Infrastructuurfonds 2012), middels een kasschuif vanuit latere jaren, de begroting voor kustlijnverzorg van € 44 mln. op het benodigde niveau gebracht.

Vraag 14

Kunt u aangeven of, en zo ja hoe, u zich inzet om in de toekomst het budget van het experimenteerartikel niet op nul euro te laten blijven staan?

Antwoord 14

Het gebruik maken van het experimenteerartikel is geen doel in zichzelf. Het is geïntroduceerd om zaken wat gemakkelijker te maken door projecten met meerdere doelstellingen te combineren. Echter dit gaat niet zomaar, omdat de voeding afkomstig moet zijn van andere hoofdstukken van de Rijksbegroting en/of van (begrotingen van) andere overheden. Zoals bij vraag 12 is aangegeven, zal bij Najaarsnota de bijdragen voor de Marker Wadden van EZ en van IenM naar het experimenteerartikel van het Deltafonds (artikel 4) worden overgeheveld, waardoor het experimenteerartikel niet meer op nul zal staan.

Vraag 15

Kunnen innovatieve voorstellen, zoals het neerleggen van drijvende golfdempers als alternatief voor zandsuppletie, een beroep doen op de experimenteerbepaling in de Waterwet?

Antwoord 15

Voorwaarde voor verantwoording op het Deltafonds op artikel 4 (experimenteerartikel) is dat er sprake is van een andere ambitie, samenhangend met de ambities van het Deltaprogramma en dat hiervoor additionele financiering beschikbaar is in de vorm van het toevoegen van extra middelen op het Deltafonds afkomstig van andere begrotingen van het Rijk of van derden voor doelstellingen die buiten de scope van het Deltafonds vallen. Indien hieraan voldaan wordt en er tevens besloten wordt om middelen beschikbaar te stellen vanuit het Deltafonds, valt dit binnen de experimenteerbepaling in de Waterwet.

Vraag 16

Kunt u aangeven in hoeverre kortingen op de investeringsruimte, door zowel het vorige als het huidige kabinet, tot tijd- en of kwaliteitsverlies leiden bij de uitvoering van lopende en toekomstige projecten voor de periode 2014-2028?

Antwoord 16

Besloten is de taakstellingen op het Deltafonds ten laste te brengen van de investeringsruimte, en niet in mindering te brengen op de budgetten van lopende en toekomstige projecten. Er is dus geen sprake van kwaliteitsverlies op deze projecten. De geactualiseerde planning van de projecten Afsluitdijk en Markermeerdijken maakten het ook mogelijk om 3de taakstellingen uit het Lenteakkoord bijna helemaal kasmatisch in te passen. Alleen de gereserveerde middelen voor ophoging van het zandsuppletievolume moesten om die reden verschoven worden van 2021 naar 2023 (TK 33400 A, nr. 48).

Vraag 17

Kunt u aangeven hoe u lopende en toekomstige projecten in de periode 2014-2028 gaat monitoren op mogelijk tijd- en kwaliteitsverlies bij de uitvoering?

Antwoord 17

Bij de Grote Projecten wordt o.a. gerapporteerd door middel van de halfjaarlijkse Voortgangsrapporthages die aan de TK worden gezonden. Voor de overige projecten wordt de TK geïnformeerd via de reguliere begrotingsmomenten.

Vraag 18

Kunt u aangeven hoe en wanneer u de Kamer in de periode 2014-2028 op de hoogte blijft houden van de uitkomsten van tijd- en kwaliteitsmonitoring?

Antwoord 18

Zie antwoord op vraag 17.

Vraag 19

Kunt u aangeven of eventuele toekomstige bezuinigingen wederom ten koste zouden kunnen gaan van de investeringsruimte die beschikbaar is tot en met 2028?

Antwoord 19

Bij toekomstige bezuinigingen wordt een afweging gemaakt of deze ten koste gaat van de investeringsruimte of (deels) ten laste van de lopende programma's en projecten.

Vraag 20

Wordt de bezuiniging op het Deltafonds die voortkomt uit het niet uitkeren van de prijscompensatie 2013 (deels) ten laste gelegd van de investeringsruimte? Zo ja, kunt u in een meerjarige tabel inzichtelijk maken welke beleidsartikelen met welke bedragen worden gekort op investeringen?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 20

Het effect van het niet-uitkeren van de prijsbijstelling tranche 2013 is inderdaad verwerkt en ten laste gebracht van de investeringsruimte van het Deltafonds. In de verdiepingsbijlage van het Deltafonds is opgenomen dat het totale volume-effect hiervan €121 mln. bedraagt (mutatie 3, pagina 51).

Vraag 21

Voor welke lopende en of toekomstige projecten en programma's heeft het niet uitkeren van de prijscompensatie 2013 naar de huidige verwachting consequenties?

Antwoord 21

In de ontwerpbegroting van 2014 is het budgettaire probleem dat is ontstaan door het niet uitkeren van de prijsbijstelling gedekt uit de Investeringsruimte van het Deltafonds. Zoals ik heb gemeld in mijn brief over het waterbeleid (33 400 J nr. 19) heeft dit op het huidige programma dus geen effect. Er resteert wel een kasritme probleem in de begroting, zoals ook zichtbaar is gemaakt in de ontwerpbegroting 2014. Ik ben voornemens dit uiterlijk bij ontwerpbegroting 2017 op te lossen, maar zo mogelijk eerder bij een eerstvolgende herijking van het investeringsprogramma.

Vraag 22

Kunt u in een tabel per project en programma de meerjarige financiële consequenties van het niet uitkeren van de prijscompensatie 2013 weergeven?

Antwoord 22

Zoals ik in mijn antwoorden op de vragen 20 en 21 heb aangegeven heeft het niet-uitkeren van de prijsbijstelling tranche 2013 geen effecten heeft op de projecten en het programma, maar heeft het enkel een volume-effect op de Investeringsruimte.

3. Vragen en antwoorden Deltaprogramma 2014 (33750-J-4)

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1

Welke concrete acties heeft u ondernomen of bent u van plan te gaan ondernemen om regionale overheden te benaderen om te garanderen dat de waterwingebieden bij de kust worden beschermd?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 1

Het drinkwaterbelang is reeds in de Drinkwaterwet opgenomen als "dwingende reden van openbaar belang" en ik ben op nationaal niveau eindverantwoordelijk voor drinkwater. Zoals aangekondigd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zal in de Structuurvisie voor de Ondergrond (STRONG) worden bepaald of de winning van drinkwater uit de ondergrond ruimtelijk als een nationaal belang zal worden gekwalificeerd.

De planologische en juridische bescherming van drinkwatergebieden vindt plaats in provinciale structuurvisies, gemeentelijke bestemmingsplannen en provinciale milieuverordeningen (o.a. door de aanwijzing grondwaterbeschermingsgebieden). De beleidsnota drinkwater die ik in 2014 zal opstellen en de Structuurvisie voor de Ondergrond zijn belangrijk voor de bescherming van drinkwaterbronnen, ook in duingebieden. Die beleidskaders worden mede richtinggevend voor de regionale structuurvisies, bestemmingsplannen en verordeningen. Daarnaast zijn er onder regie van de Provincies gebiedsdossiers voor drinkwaterwinningen opgesteld waar de risico's voor waterwinningen, waaronder die in de kust, in kaart zijn gebracht en regionaal bestuurlijke afspraken worden gemaakt over uitvoeringsplannen om de bescherming te verbeteren. De overeengekomen KRW maatregelen worden in de stroomgebiedbeheersplannen opgenomen en de landelijke generieke maatregelen in de Nota drinkwater.

Bij concrete initiatieven langs de kust worden drinkwaterbedrijven betrokken als er waterwingebieden in het geding zijn.

Vraag 2

Kunt u een toelichting geven op wat er wordt bedoeld met de stelling in het Deltaprogramma dat te veel doen ondoelmatig is?

Antwoord 2

Doelmatigheid is een belangrijk criterium voor de bekostiging van maatregelen uit de rijksbegroting en dus ook het Deltafonds. Het Deltaprogramma staat, gelet op de onzekerheden op ruimtelijk, economisch en klimatologisch vlak, voor een nuchtere, flexibele en adaptieve aanpak. Bij de strategieën die worden ontwikkeld en bij de maatregelen die worden voorbereid in het Deltaprogramma wordt derhalve ingespeeld op meerdere mogelijke toekomst - de deltasenario's - en daarbij wordt nadrukkelijk niet nu al op voorhand gekozen voor een worst case scenario. Hierdoor wordt de kans verkleind dat er overbodige en dus ondoelmatige maatregelen genomen worden.

Vraag 3

Welke conclusies worden verbonden aan de zin "De Deltacommissaris vindt dat een lange periode", waar het gaat om de periode voordat de gestelde doelen kunnen worden bereikt met de daarvoor beschikbaar gestelde middelen?

Antwoord 3

De nieuwe waterveiligheidsnormen die volgend jaar aan u worden voorgelegd zijn optimale normen voor 2050. Daaruit volgt dat in principe tot 2050 de tijd zou

kunnen worden genomen om aan die normen te voldoen. De deltagoedmissaris onderstreept met zijn uitspraak de noodzaak om de komende jaren voortvarend de uitvoering van de benodigde waterveiligheidsmaatregelen ter hand te nemen. En dat gebeurt ook, bijvoorbeeld in het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 4

Waarop baseert de Deltacommissaris de verwachting dat het voor 2050 realiseren van de benodigde maatregelen een uitdaging is? Op welke manier kan dit worden verbeterd? Wat is op dit moment dan wel een realistische verwachting?

Antwoord 4

In paragraaf 5.4 van het Deltaprogramma 2014 gaat de deltagoedmissaris uitgebreider in op deze materie. Gelet op de daar beschreven grove schatting van de kosten tot 2050 en de gemaakte extrapolatie van het Deltafonds tot 2050, komt de deltagoedmissaris tot zijn voorlopige verwachting. Zoals beschreven in hoofdstuk 5 komt de deltagoedmissaris in DP2015 met een financiële analyse die concreter en preciezer is dan in DP2014.

Vraag 5

Kunt u aangeven hoe gebruikers van zoetwater al ervaren dat de verzilting toeneemt? Bent u bijvoorbeeld bekend met de brief van stakeholders als de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (VEWIN) en Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) aan de Deltacommissaris van 15 januari 2013?

Antwoord 5

Gebruikers als landbouw, drinkwater, industrie en natuur hebben zoetwater nodig. In West-Nederland treedt op veel plaatsen verzilting op. Via maatregelen als doorspoeling wordt gezorgd voor water van voldoende kwaliteit voor de gebruikers. In diepe polders neemt de verzilting steeds verder toe door bodemdaling en omdat geleidelijk aan brakker grondwater van grotere diepten naar boven komt. Bij de inlaatpunten voor aanvulling en doorspoelen zijn er door lage afvoeren en zeespiegelstijging in West Nederland risico's op toenemende verzilting. Op de mogelijke gevolgen voor gebruikers van een tekort aan voldoende water van voldoende kwaliteit wordt bij vraag 31 nader ingegaan. Ik ben bekend met de brief van genoemde stakeholders aan de deltagoedmissaris van 15 januari 2013 en hun verzoek daarin om de beschikbaarheid van zoet water in West-Nederland te borgen. Het Deltaprogramma Zoetwater heeft de bestaande knelpunten in beeld gebracht en hoe deze kunnen veranderen als gevolg van sociaal-economische en klimatologische ontwikkelingen. Daarnaast kijkt het Deltaprogramma Zoetwater naar mogelijkheden om onze positie in de delta optimaal te benutten en kansen te pakken die deze ligging biedt. In de Deltabeslissing Zoetwater zal de regering een besluit nemen over de strategie voor de zoetwatervoorziening.

Vraag 6

Welke 'grootschaligere maatregelen' op het gebied van de zoetwatervoorziening kunnen naar verwachting worden uitgesteld? Waarom is het wenselijk deze uit te stellen? Worden daarmee geen problemen voor ons uitgeschoven?

Antwoord 6

Het Deltaprogramma Zoetwater heeft adaptatiepaden (van maatregelen) opgesteld waarmee wordt ingespeeld op een onzekere toekomst. Afhankelijk van

de klimatologische ontwikkeling kunnen extra maatregelen worden ingezet, deze opties worden opgehouden. Maatregelen waar het om gaat zijn onder andere: het verder vergroten van de IJsselmeerbuffer en eventueel veranderen van de afvoerverdeling naar de IJssel, een afsluitbare kering met zoutwerende werking in de Nieuwe Waterweg en een structurele alternatieve aanvoer voor West Nederland. Nu al inzetten op dit soort grootschalige maatregelen zou leiden tot desinvesteringen. Afhankelijk van de klimaat- en sociaal-economische ontwikkelingen kan op lange termijn voor deze maatregelen gekozen worden.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 7

Welke belangen kunnen 'optimaal worden meegekoppeld', door het leveren van maatwerk per gebied bij dijkversterkingen en/of rivierverruimende maatregelen?

Antwoord 7

Dit zijn onder andere belangen op het gebied van natuur, recreatie, milieu en ruimtelijke kwaliteit.

Vraag 8

Op welke wijze is het onderlinge contact tussen de Deltacommissaris en de minister van IenM geregeld? Hoe houdt de minister, die politiek verantwoordelijk is, de vinger aan de pols?

Antwoord 8

Ik heb zeer regelmatig contact met de deltagcommissaris over de voortgang van het Deltaprogramma, zodat ik - als politiek verantwoordelijke - de vinger aan de pols houd. Dit is tevens van belang omdat op het jaarlijkse voorstel van de deltagcommissaris voor het Deltaprogramma door mij moet worden gereageerd.

Vraag 9

Waarom wordt de nieuwe veiligheidsbenadering uit de motie-Van Veldhoven/Lucas op Kamerstuk 27625, nr. 262 niet helemaal, maar slechts zo veel mogelijk meegenomen bij de prioritering en de uitvoering van het HWP? Wat houdt 'zo veel mogelijk' in dit kader in?

Antwoord 9

De motie Van Veldhoven/Lucas verzoekt de regering, in 2014 te komen met een voorstel voor nieuwe normen, uitgaande van het voorkomen van achteruitgang van het huidige waterveiligheidsniveau, de nieuwste technische inzichten, een basisveiligheidsniveau slachtofferisico van 10-5 als oriëntatiewaarde voor heel Nederland en een maatschappelijke kosten-batenanalyse (uitgaand van het tweede referentiescenario) om te bepalen waar een extra impuls gerechtvaardigd is. Tevens verzoekt de motie het HWP op basis van deze nieuwe systematiek vorm te geven.

De nadere uitwerking van deze veiligheidsbenadering en wettelijke verankering daarvan alsook de vertaling in het nieuwe toetsinstrumentarium rekening houdend met de nieuwste technische inzichten vindt de komende jaren plaats. Dit betekent dat bij het prioriteren en ontwerpen van de eerste maatregelen binnen het HWP in voorkomende gevallen gewerkt zal worden op basis van aannames over de uiteindelijke en definitieve uitwerking van de nieuwe norm en toetsvoorschriften. Het streven daarbij is de kans op regretekosten te minimaliseren.

Vraag 10

Is het vanuit de voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma beschikbare middelen mogelijk om ook andere waterveiligheidsmaatregelen dan dijkversterkingen te financieren, zoals rivierverruimende maatregelen? Zo ja, zijn Rijk en waterschappen bereid om vanuit die middelen, waar kansrijk, andere maatregelen dan dijkversterkingen te overwegen? Zo nee, welke belemmeringen zijn er en bent u bereid deze weg te nemen?

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 10

De meest doelmatige maatregel om een primaire waterkering weer aan de wettelijke norm te laten voldoen is subsidiabel vanuit het HWBP. Mochten waterschappen in overleg met andere partijen door middel van rivierverruiming aan de norm willen voldoen, dan kunnen maatwerkafspraken worden gemaakt om de subsidie voor rivierverruiming in te zetten. De meerkosten ten opzichte van de meest doelmatige oplossing zullen vanuit andere bronnen moeten worden bekostigd. Of en, zo ja, waar andere maatregelen zoals rivierverruiming een kansrijke oplossingsrichting vormen wordt onderzocht in de gebiedsgerichte deelprogramma's van het deltaprogramma. Op basis hiervan zal ook de bekostiging van rivierverruimende maatregelen worden uitgewerkt.

Vraag 11

Wat is de kans dat projecten die voor 2020-2025 zijn gepland ineens urgent worden? Hoe wordt daarmee om gegaan?

Antwoord 11

Deze kans is klein. Voor het bepalen van de urgentie wordt er van uitgegaan dat de kering door de beheerder adequaat wordt onderhouden op grond van zijn zorgplicht. De kosten van beheer en onderhoud zijn voor rekening van de beheerder. Dit geldt uiteraard ook indien het ontwerp van de kering volgens de toetsing niet meer toereikend is om aan de wettelijke norm te voldoen en versterkt dient te worden. Bij de urgentiebepaling wordt dus geen rekening gehouden met de eventueel (achterstallig) onderhoud aangezien dit een perverse prikkel zou kunnen vormen. Dit betekent dat een kering die voor 2020-2025 ingepland is alleen ineens urgent(er) kan worden wanneer er nieuwe technische inzichten beschikbaar komen over sterkte en/of belasting van keringen of wanneer de urgentiebepaling onjuist blijkt te zijn.

Vraag 12

Wat is de stand van zaken van de onderzoeken naar de gevolgen van piping?

Antwoord 12

Dit najaar is de projectoverstijgende verkenning piping binnen het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma/HWBP opgestart. In deze verkenning wordt tussen 2014 en 2017 een aanpak ontwikkeld waarmee waterschappen kunnen bepalen wanneer maatregelen nodig zijn. Ook worden pilots gestart om te testen welke innovatieve oplossingen (o.a. geotextiel, drainagesystemen) werken. Daarnaast zijn urgente dijktrajecten waar piping een rol speelt, opgenomen in de eerste programmeringsronde van het HWBP 2014-2019. Om bij deze trajecten piping goed mee te nemen, levert IenM dit jaar een werkwijzer piping op. Ook heeft IenM een expertteam ingesteld dat projecten specifiek kan adviseren op het gebied van piping. Tot slot worden nieuwe inzichten rondom piping doorontwikkeld ten behoeve van het nieuwe Wettelijk Toetsinstrumentarium/WTI 2017. Resultaten uit de projectoverstijgende verkenning worden hierin meegenomen. Hiermee is de

koppeling tussen theorie en praktijk geborgd.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 13

Wat is de stand van zaken van de toezegging van de toenmalige staatssecretaris om een naviduct in de voorbereiding voor het project Toekomst Afsluitdijk mee te nemen, zodat dit in besluitvorming kan worden opgenomen als er toch financiën beschikbaar zijn?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 13

In zijn brief van 3 juli 2012 heeft de (toenmalige) staatssecretaris van IenM een beeld gegeven van de geraamde kosten en baten van drie opties voor het opnemen van grotere sluizen in Kornwerderzand (TK 32308, nr. 8, Structuurvisie Afsluitdijk). In de brief komt de staatssecretaris tot de conclusie dat nieuwbouw de komende jaren niet doelmatig is. De sluizen hebben nog een restlevensduur tot 2050. Eerst dan is een grote investering aan de orde. In deze brief kondigt de staatssecretaris een overleg met de regio aan over de wenselijkheid, haalbaarheid en financierbaarheid van dit project. Een vervolgoverleg is op verzoek van de regio uitgesteld.

De beraadslagingen sindsdien hebben de ambitie van de regio verlegd naar een verruiming van de schutsluizen van Kornwerderzand. Recentelijk heeft de regio een plan hiertoe naar voren gebracht. Rijksfinanciering is bij dit alternatief niet aan de orde. Deze ambitie komt in de plaats van de eerdere ideeën in de regio (m.n. Fryslân, gemeente Kampen/Zwolle en Overijssel) om bij Kornwerderzand een naviduct te realiseren. Rijk en regio zullen hierover nader spreken in het Bestuurlijk Overleg MIRT Noord-Nederland.

Vraag 14

Wat is de stand van zaken van de duurzame en innovatieve initiatieven bij het project Toekomst Afsluitdijk waar de regionale overheden zich voor inzetten?

Antwoord 14

Rijk, regio en bedrijfsleven werken samen aan realisatie van ambities op de Afsluitdijk. Het initiatief ligt bij de regio. Naast duurzame energie en natuur werkt de regio ook aan ambities op het gebied van recreatie en toerisme. De stand van zaken van de verschillende initiatieven:

Duurzame Energie:

- *Blue Energy*: de bouw van de blue energy proefcentrale op Breezanddijk is gestart en zal eind dit jaar operationeel zijn. Partners van dit project zijn Energy Valley, REDstack, Fujifilm en Wetsus. Het Rijk stelt locatie en vergunningen beschikbaar.
- Getijdenenergie: de testlocatie in Den Oever functioneert. Dit project levert test- en demonstratiefaciliteiten voor energiewinning uit spui- en getijstroom. Het Rijk heeft hiervoor een financiële bijdrage beschikbaar gesteld.
- Zonne-energie: de regio ontwikkelt momenteel plannen om een zonne-energie pilot te starten.
- Afhankelijk van de uitkomsten van de pilots zullen de komende jaren in meer of mindere mate opschalingen plaatsvinden.

Natuurontwikkeling

Vanuit de regionale partijen is de wens ontstaan om i.p.v. 'vishevels' over de dijk op één locatie een veel omvangrijkere 'vismigratierivier' door de dijk heen te realiseren, met een veel hoger rendement voor vismigratie. Dit innovatieve plan

van de regio vergt nog onderzoek.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Recreatie en Toerisme

De regio heeft groslijst van initiatieven van plaatselijke en andere ondernemers en overheden op basis waarvan zal worden bekeken welke in de komende jaren tot ontwikkeling kunnen komen.

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 15

Voor welke andere ambities wordt ruimte gecreëerd in het project Toekomst Afsluitdijk?

Antwoord 15

Zoals bekend heb ik heb in het AO Wind op Land op 20 juni jl. aan uw Kamer toegezegd om de mogelijkheden van het plaatsen van windturbines op de Afsluitdijk te onderzoeken. Ik verken momenteel de opties en zal de conclusies in december 2013 aan uw Kamer melden.

Vraag 16

Hoe komt het dat het rijksbudget voor gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum maximaal 135 mln. euro is, terwijl de uitgesplitste bedragen daaronder optellen tot 139 mln. euro?

Antwoord 16

Dat heeft te maken met de inmiddels in het Deltafonds toegepaste prijsindexatie. Vandaar dat tussen haakjes het meest actuele bedrag in het Deltafonds voor de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum is toegevoegd.

Vraag 17

Waarom zijn vijf van de oorspronkelijke 39 maatregelen uit het project Ruimte voor de Rivier vervallen?

Antwoord 17

Dijkverbetering Neder-Rijn/Geldersche Vallei (VGR 14)

In juni 2009 is door de toenmalige staatssecretaris besloten om op verzoek van het waterschap Vallei en Eem de maatregel Dijkverbetering Neder-Rijn/Geldersche Vallei niet uit te voeren. De aannahme voor maaiveldddaling die in de PKB is gebruikt komt niet overeen met de feitelijke situatie en vanuit veiligheidsoogpunt blijkt uitvoering van de maatregel derhalve niet nodig.

Kadeverlaging Biesbosch (VGR 15)

In 2009 is bij de projectbeslissing voor de ontpoldering Noordwaard gebleken dat de maatregel kadeverlaging Biesbosch niet nodig is. In de PKB waren beide maatregelen aan elkaar gekoppeld. De kadeverlaging Biesbosch was bedoeld om mogelijke opstuwing, veroorzaakt door de maatregel ontpoldering Noordwaard, te reduceren. Deze opstuwing treedt met het huidige geoptimaliseerde ontwerp van de Noordwaard niet op, waardoor de maatregel kadeverlaging Biesbosch is komen te vervallen.

Dijkverbetering Lek/Lopiker- en Krimpenerwaard (VGR 16)

Uit vooronderzoek, waarvan de gegevens er ten tijde van de PKB niet waren, is gebleken dat de dijkvakken voldoen aan de thans geldende veiligheidseisen en dat naar verwachting pas in 2045 verbetering noodzakelijk zal zijn. Op verzoek van het waterschap Stichtse Rijnlanden is daarom besloten deze maatregel te laten

vervallen.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Kribverlaging Waalbochten en obstakelverwijdering Suikerdam en Polderkade naar de Zandberg (VGR 18)

De twee maatregelen bovenstrooms van Nijmegen zijn vervallen als gevolg van de projectbeslissing voor de dijkteruglegging Lent. Dit ontwerp realiseert met 34 cm in totaal 7 cm meer waterstanddaling dan de noodzakelijke 27 cm. Als de twee maatregelen bovenstrooms van Nijmegen gerealiseerd zouden worden, dan stroomt er meer water naar de Waal dan volgens de afvoerverdeling gewenst is.

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 18

Wanneer komt er een betrouwbaar antwoord op de vraag welke kunstwerken wanneer het einde van hun levensduur bereiken?

Antwoord 18

Op basis van ontwerplevensduur en huidige prestaties wordt bekeken wanneer naar verwachting einde levensduur aan de orde is. Deze meer theoretische benadering wordt naast de resultaten van de uitgevoerde inspecties naar de toestand van de kunstwerken en andere objecten gelegd. Op basis van deze gegevens wordt een verwachting van de restlevensduur van de objecten opgesteld. Deze verwachting wordt periodiek herijkt. De eerste indicatie hiervan zal in 2016 worden geleverd (zie ook MIRT projectenboek 2014, pag. 32). In de praktijk zal het precieze moment dat einde levensduur wordt bereikt afwijken van het verwachte moment.

Vraag 19

Kunt u aangeven of bij het implementeren van de risicobenadering zoals bedoeld in motie-Lucas/Van Veldhoven op Kamerstuk 33000-XII, nr. 96 uitgesloten wordt dat risico's in bepaalde gebieden worden verlaagd?

Antwoord 19

Het toekomstig waterveiligheidsbeleid richt zich op een uniforme basisveiligheid voor heel Nederland (binnendijks) en het zoveel mogelijk voorkomen van maatschappelijke ontwrichting.

Waar het nu veel veiliger is dan de basisveiligheid en waar geen sprake is van een risico op grootschalige maatschappelijke ontwrichting worden keringen goed onderhouden tot het moment dat investering op basis van de nieuwe normering noodzakelijk is. Er is dus geen achteruitgang in de feitelijke situatie, en men houdt heel lang een hoger niveau dan de standaard. Uiteindelijk zal in de loop van vele jaren, een situatie ontstaan van 10-5, gelijk aan de situatie in andere regio's.

Vraag 20

Worden er projecten geschrapt omdat ze door de overgang naar de risicobenadering niet meer nodig zijn of wordt er alleen een andere prioritering aangehouden door de overstap op de risicobenadering?

Antwoord 20

Op dit moment wordt binnen het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma al geprioriteerd op basis van de risicobenadering. Daarnaast worden in de verkenningen nu verschillende scenario's meegenomen om uiteindelijk een goede aansluiting met de nieuwe norm te bereiken.

Vraag 21

Kunt u toelichten in hoeverre bij constatering van een lage evacuatie-effectiviteit ook op verbetering van de evacuatie-effectiviteit wordt ingezet? Wordt de mogelijkheid tot verbetering van de evacuatie-effectiviteit ook meegenomen in de risicobenadering? Oftewel: worden bij het bepalen van het gewenste veiligheidsniveau ook toekomstige verbeteringen op het punt van evacuatie-effectiviteit meegenomen?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 21

De gemiddelde mogelijkheden van evacuatie (zgn. evacuatiefracties) waar bij de studies rekening mee is gehouden zijn in het verleden door waterveiligheidsexperts beschouwd als een conservatieve inschatting van wat met de huidige organisaties en zonder verdere verbetering van effectiviteit, haalbaar zou zijn. Deze aannames worden nu nogmaals gezien door de veiligheidsregio's. Daarnaast wordt op meerdere manieren ingezet op het beperken van schade en slachtoffers bij overstromingen o.a. door het ontwikkelen van een landelijke Module Evacuatie die er op gericht is het handelingsperspectief van burgers en bedrijven te vergroten. Een en ander is nog in ontwikkeling en daarom wordt hier generiek (nog) geen rekening mee gehouden bij de onderbouwing van de normen voor de waterkeringen. Als blijkt dat de evacuatiemogelijkheden op sommige plaatsen aantoonbaar groter zijn, dan eerder werd verondersteld dan kan dat worden meegenomen in de onderbouwing van de nieuwe normen voor de waterkeringen.

Vraag 22

Welke voorwaarden worden er gesteld aan het beschikbaar stellen van middelen uit het Deltafonds voor de realisatie van meerlaagsveiligheidsoplossingen?

Antwoord 22

Voorwaarden voor financiering van meerlaagsveiligheidsoplossingen uit het Deltafonds worden momenteel binnen het Deltaprogramma onderzocht. In april 2014 zullen de eerste voorstellen worden voorgelegd aan de Stuurgroep Deltaprogramma. De ambitie is om in het DP2015, dat september 2014 naar de Kamer wordt gestuurd, concrete voorstellen voor dergelijke voorwaarden op te nemen.

Vraag 23

Hoe zorgt u ervoor dat de nieuwe waterveiligheidsnormen, die de Deltacommissaris in het Deltaprogramma 2015 zal voorstellen en waar u een besluit over gaat nemen, zo snel als mogelijk van kracht zijn? Welke stappen moeten doorlopen worden? Gaat het u lukken, als de medewetgever bijdraagt aan een voorspoedige wetsbehandeling, de nieuwe normen per 1 januari 2017 van kracht te laten zijn?

Antwoord 23

Op Prinsjesdag 2014 wordt het Deltaprogramma 2015 aangeboden aan uw Kamer. In dit deltaprogramma komt het kabinet met een reactie op het voorstel en de adviezen van de deltacommisaris over de deltabeslissingen. De beleidsmatige verankering van de deltabeslissingen vindt plaats in de opvolger van het Nationaal Waterplan. Parallel aan de beleidsmatige verankering start het proces van juridische verankering van de waterveiligheidsnormen. Dit vergt een kleine aanpassing van de Waterwet en het opstellen van een Besluit (AMvB) onder de Waterwet waarbinnen de waterveiligheidsnormen een plek krijgen. Hiermee wordt

al aangesloten bij de vorm van de Omgevingswet. In dit licht gezien is inwerkingtreding per 1 januari 2017 naar verwachting haalbaar.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 24

Waarom heeft u - in weerwil van het advies van de Deltacommissaris - ervoor gekozen centrale elementen uit de Deltawet in de Waterwet te handhaven, en pas later na te gaan of deze elementen zullen worden toegevoegd aan de Omgevingswet?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 24

Ik denk, samen met de deltagelcommissaris, op dit moment nog na over de organisatie en de *governance* van het Deltaprogramma na het uitkomen van DP2015 en wil daarbij niet op de zaken vooruit lopen. Daarbij komt dat alle financiële bepalingen uit de Waterwet pas in een later stadium overgaan naar de Omgevingswet. Dit geldt ook voor het Deltafonds.

Vraag 25

Waarom bent u voornemens om de waterveiligheidsnormen niet op wetsniveau, maar op het niveau van algemene maatregel van bestuur vast te leggen? Op welke wijze denkt u hierbij het budgetrecht van de Kamer te dienen?

Antwoord 25

De belangrijkste ambitie bij de totstandkoming van de Omgevingswet is het gemakkelijker maken van het omgevingsrecht. Onderdeel daarvan is het op een eenduidige manier verankeren van alle omgevingsnormen waaronder de normen voor primaire waterkeringen. Om de wet uniform in te richten is gekozen voor verankering op AMvB niveau. Ik ben voornemens om een voorhangprocedure in de Omgevingswet op te nemen. Daarmee wordt gewaarborgd dat het parlement in een vroeg stadium betrokken is bij de totstandkoming van die normen en dat daarover een openbaar debat kan plaatsvinden. Daarnaast bent u betrokken bij elke begroting met daarin de uitgaven voor het voldoen aan de normen. Hiermee wordt recht gedaan aan het budgetrecht.

Vraag 26

Waarom continueert u niet gewoon de huidige wijze van wettelijke verankering van de waterveiligheidsnormen in de Waterwet bij het opstellen van de Omgevingswet?

Antwoord 26

Zie het antwoord op vraag 25.

Vraag 27

In welke gevallen zijn primaire waterkeringen afgekeurd, terwijl in de praktijk sprake is van een veilige situatie?

Antwoord 27

In Nederland hanteren we strenge normen en strenge toetsvoorschriften voor het borgen van de waterveiligheid. De toetsvoorschriften bevatten regels voor het beoordelen van de veiligheid van alle onderdelen van de waterkering. Niet al deze onderdelen dragen in gelijke mate bij aan de veiligheid van de waterkering. Afkeuren van een onderdeel van de waterkering betekent daarom niet dat er direct sprake hoeft te zijn van een onveilige situatie. De waterkeringbeheerder dient bij afkeuren wel na te gaan welke maatregelen passend zijn, afhankelijk van

de mate en oorzaak van afkeuren en de lokale situatie.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 28

Wat zijn de uitgangspunten die worden gehanteerd met betrekking tot de selectie van de pilots op het gebied van de voorzieningenniveaus?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 28

Een eerste fase van pilots voor voorzieningenniveau heeft reeds plaatsgevonden. Een belangrijk uitgangspunt was om in ieder geval een pilot in hoog Nederland en een pilot in laag Nederland uit te voeren. Daarnaast was de animo om aan de pilots mee te werken bij betrokken partijen in de regio een belangrijk criterium. De bereidheid om mee te doen aan de pilots was zo groot dat de pilots een bijna landsdekkend beeld hebben opgeleverd. In de 'pilots voorzieningenniveau zoetwater' zijn bij Rijkswaterstaat, regio's en gebruikers verwachtingen en randvoorwaarden opgehaald over het voorzieningenniveau. De conclusie uit de pilots is dat het instrument kan bijdragen aan heldere en doelmatige afspraken en risicoverdeling tussen overheden en gebruikers. Ook werd duidelijk dat er behoefte is aan verdere uitwerking van het instrument voorzieningenniveau en aan maatwerk, afhankelijk van urgentie en behoeften bij zowel overheden als gebruikers. Dit is aanleiding om op korte termijn in een aantal regio's een vervolg te geven aan de pilots om ervaring op te doen met de regionale uitwerking van het voorzieningenniveau.

Vraag 29

Kunt u aangeven wanneer en op welke wijze de overheid (Rijk, provincie en waterschap) de voorzieningenniveaus zal vaststellen zodat watergebruikers weten waar ze op kunnen rekenen in tijden van droogte?

Antwoord 29

Het voorzieningenniveau wordt stapsgewijs uitgewerkt. De eerste stap bestaat uit het gestructureerd inzicht geven in bestaande afspraken in normale en crisissituaties. In de volgende stap vindt een dialoog plaats tussen overheden en gebruikers over de betekenis van de informatie. De derde stap is gericht op het optimaliseren van de afspraken gericht op doelmatigheid, duurzaamheid, stimuleren innovaties, solidariteit en legitimiteit. De te doorlopen stappen, aard en schaalniveau van de informatie kan per gebied en functie variëren afhankelijk van urgentie en (technische) haalbaarheid. Aandacht voor de complexe samenhang tussen hoofd- en regionaal watersysteem en gebruikers alsook de verbinding van water en de ruimtelijke inrichting vormen belangrijke onderdelen in de uitwerking. Om dit proces te borgen zal in het Deltaprogramma 2015 een nationaal kader worden opgenomen waarin de organisatie voor de verdere uitwerking van het voorzieningenniveau staat beschreven, als mede een eerste uitwerking van het voorzieningenniveau voor het hoofdwatersysteem en de relatie met de voorkeursstrategie. De verdere uitwerking van het voorzieningenniveau loopt door na de Deltabeslissing in 2015. Mogelijke aanpassing van bestaande afspraken op basis van de uitwerking van het voorzieningenniveau gaat dus pas na 2015 spelen.

Vraag 30

Welke maatregelen zijn voorzien om zoetwatertekorten te bestrijden en waterschaarste zoveel als mogelijk te voorkomen? Maakt waterschaarste deel uit van het Deltaprogramma?

Antwoord 30

Een beschrijving van de kansrijke maatregelen om zoetwatertekorten te bestrijden en waterschaarste zoveel als mogelijk te voorkomen, is beschreven in paragraaf 3.2 en 3.3 van het Deltaprogramma 2014. Het voorkomen van waterschaarste is één van de twee doelen van het Deltaprogramma.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Vraag 31

Kunt u aangeven of de economische risico's en schade van waterschaarste op nationaal niveau goed in kaart gebracht zijn? En evenzo voor de schade aan natuurgebieden? Zo ja, kunt u in een kaart of een tabel inzichtelijk maken waar deze risico's zich bevinden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 31

De economische risico's en schade zijn binnen het Deltaprogramma zo goed als mogelijk in kaart gebracht. Verschillende gebruiksfuncties ondervinden schade, onder andere landbouw, natuur en scheepvaart. Andere gebruikers zullen meer investeringen moeten doen om te voorkomen dat (grote) knelpunten optreden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de drinkwatervoorziening en voor de energievoorziening. SEO economisch onderzoek heeft een inschatting gemaakt van de schade die in 2050 kan optreden als gevolg van watertekorten. De economische effecten lijken het grootst bij de landbouw en de binnenvaart.

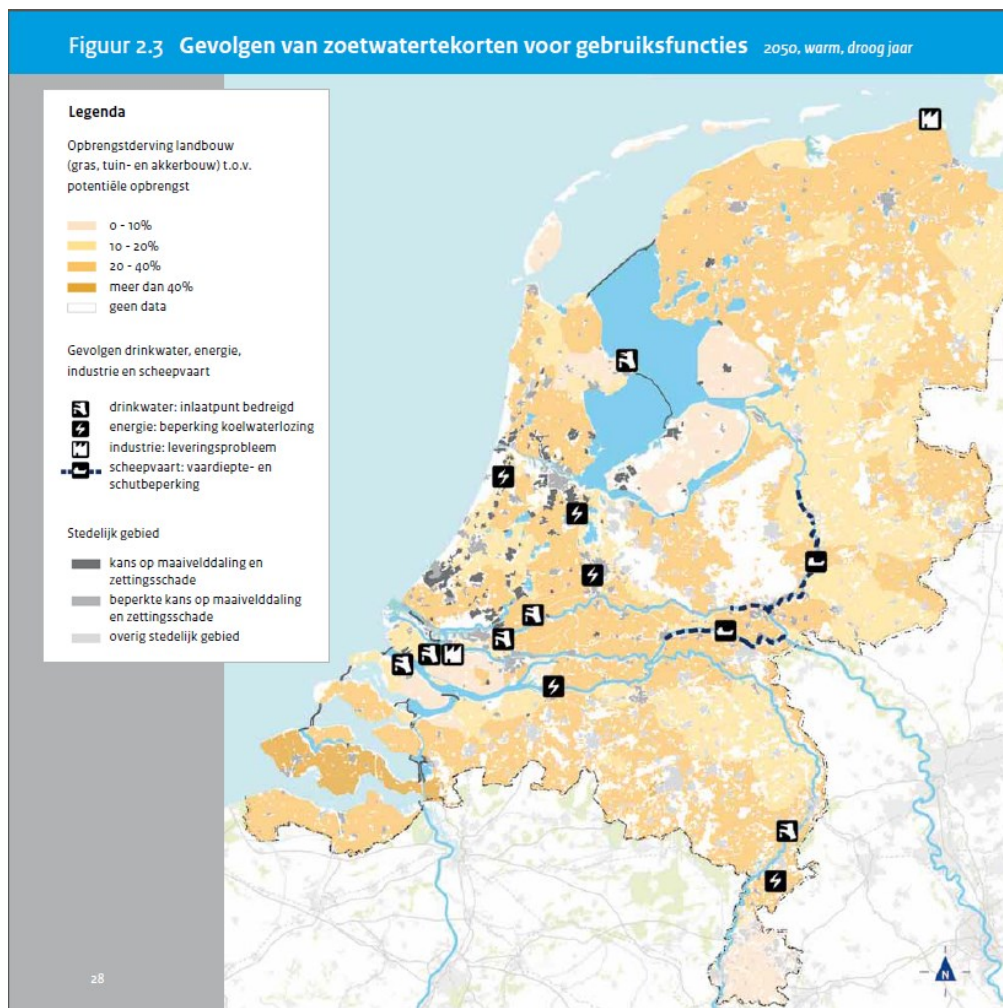
De industrie zal bij snelle klimaatverandering schade ondervinden van toenemende watertekorten door een toename van storingen, of door noodzakelijke investeringen in duurdere materialen voor systemen voor bedrijfswater, koelsystemen, blussen, etc. Koelwaterbeperkingen bij energiecentrales kunnen op landelijk niveau leiden tot te lage reservecapaciteit voor elektriciteitslevering. Dit kan leiden tot hogere prijzen voor elektriciteit vanwege duurdere vervangende productie of vanwege hogere prijzen door noodzakelijk te nemen maatregelen.

Voor een aantal innamepunten voor de drinkwatervoorziening geldt dat er maatregelen moeten worden getroffen als het klimaat warmer wordt. De sector brengt in beeld welke kosten hieraan verbonden zijn.

Tekort aan water in de stad kan op termijn leiden tot grote schade. Het gaat om schade aan gebouwen, aan boven- en ondergrondse infrastructuur en aan stedelijk groen. Uit de analyse van het Deltaprogramma Zoetwater blijkt dat in de scenario's Warm en Stoom natuurschade zal optreden als gevolg van grondwaterstanddaling en aanvoer van gebiedsvreemd water. Dit zal leiden tot achteruitgang van zowel aquatische als terrestrische natuurwaarden.

Als onderdeel van een economische analyse voert het Deltaprogramma Zoetwater een kosten baten analyse uit, waarbij de beschikbare informatie over economische risico's en schade nogmaals wordt bekeken.

Op bijgaande kaart staat voor een aantal belangrijke sectoren aangegeven waar knelpunten kunnen gaan optreden.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Bron: Bestuurlijke rapportage Deltaprogramma Zoetwater, Fase 2 (2012)

Vraag 32

In hoeverre wordt in het kader van het Deltaprogramma gekeken naar drijvende golfdempers als mogelijk alternatief voor zandsuppletie?

Antwoord 32

Een voorstel voor drijvende golfdempers is door een bureau bij het Deltaprogramma en bij het ministerie van IenM neergelegd en is op zijn merites beoordeeld. Golfdempers kunnen nooit zandsuppleties duurzaam vervangen. Omdat de zeespiegel stijgt wordt Nederland zonder zandsuppleties ieder jaar gemiddeld een meter kleiner. Daar kunnen golfdempers niets aan veranderen. De golfdempers kunnen in principe de golfaanval op de kering (harde kering of duinen) tijdens storm verminderen. Daarom zou de kering of het duin minder sterk hoeven zijn. Of dit opweegt tegen de kosten, het onderhoud en beheer van de golfdempers en de negatieve effecten op natuurlijkheid van de kust en gebruik van de zee is de vraag. Om hier meer zicht op te krijgen is in het kader van de Topsector Water een overleg gepland tussen de initiatiefnemers, kustbeheerders en het bedrijfsleven.

Vraag 33

Kan de kosteneffectiviteitsanalyse met betrekking tot het laten meestijgen van het waterpeil van het IJsselmeer met de zeespiegelstijging naar de Kamer worden gestuurd?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 33

Deze rapporten zijn openbaar en te raadplegen via de volgende link

http://www.cpb.nl/zoek/KEA DPIJ Bos en Zwaneveld?&filters=ss_cck_field_publicatiedatum:%5b20110101%20TO%2020131231%5d%20-language:en%20type:publicatie%20sm_cck_field_onderwerpen:%22Scenarios%20and%20forecasts%22%20ss_cck_field_typepublicatie:%22CPB%20Communicati on

Vraag 34

Acht u het beschikbare budget voor investeringen in waterveiligheid en zoetwatervoorziening, gelet op de bezuinigingen op het Deltafonds en de afnemende investeringsruimte, voldoende om de waterveiligheids- en zoetwateropgaven voor 2050 te realiseren?

Antwoord 34

Het beschikbare budget van het Deltafonds lijkt naar verwachting voldoende om de lopende en geplande investeringen in waterveiligheid en zoetwater uit te voeren. In het Deltaprogramma 2015 zal meer duidelijkheid komen over de omvang van de opgave tot 2050, die voortvloeit uit de in 2014 te nemen deltabeslissingen, en de financiering hiervan door het rijk en de ander betrokken overheden en partijen.

Vraag 35

Hoe staat het met de benodigde nadere afspraken tussen Rijk en waterschappen over de bekostiging van de meerkosten van de nieuwe normen? Wat is uw inzet bij uw gesprek met de waterschappen? Wanneer kunt u de Kamer informeren over de inhoud van deze afspraken?

Antwoord 35

Op dit moment worden berekeningen gemaakt om de (meer)kosten van de nieuwe normen te bepalen. Op basis van deze berekeningen zal ik mijn inzet bepalen en in overleg treden met waterschappen over de bekostiging van de meerkosten. Het is mijn ambitie om rondom de Deltabeslissingen u hier nader over te informeren.

4. Vragen en antwoorden watergerelateerde projecten MIRT-projectenboek (33750-A-4)

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Vraag 1

Hoe komt het dat circa 1225 km aan dijken, dammen en duinen niet aan de normen voldoet; komt dit door achterstallig onderhoud of door de nieuwe normering?

Ons kenmerk
IenM/BSK-2013/257046

Antwoord 1

Ongeveer de helft van de 1.225 km waterkeringen die volgens de derde toetsing niet voldoet aan de wettelijke norm maakt reeds onderdeel uit van reeds lopende uitvoeringsprogramma's (Hoogwaterbeschermingsprogramma-2, Ruimte voor de Rivier) omdat tijdens de eerste en/of tweede landelijke toetsing al is gebleken dat het ontwerp van de betreffende kering uitgaande van de laatste technische inzichten over de sterkte en belasting van keringen niet aan de huidige norm voldeed. Deze keringen worden versterkt en zullen na afronding van deze programma's weer aan de vigerende norm voldoen. Het resterende deel is voor het eerst in de derde toetsronde afgekeurd. Dit komt met name doordat ten opzichte van de eerste en tweede toetsronde het aandeel nader onderzoek sterk is teruggebracht (van 37% naar 6%) en de zogeheten C-keringen in de derde toetsing voor het eerst op alle faalmechanismen zijn getoetst met specifieke toetsregels en hydraulische randvoorwaarden. Het komt dus niet door achterstallig onderhoud en bovendien komen de kosten voor het wegwerken van achterstallig onderhoud niet in aanmerking voor subsidie.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoe de doelen van de Kaderrichtlijn Water en ecologische kwaliteit met elkaar verenigd worden?

Antwoord 2

De doelen van de Kaderrichtlijn Water betreffen het realiseren van chemisch schoon en ecologisch gezond water. Daarmee is ecologie een integraal onderdeel van de KRW.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

mw. drs. M.H. Schultz van Haegen